

Kirjallinen asiantuntijalausunto:

Asia: HE 66/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Suomen potilasasiavastaavat ry. pitää ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia pääosin kannatettavana.

Hallituksen esityksen ehdotus ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten rahoitusvastuun ja muiden Kansaneläkelaitoksen nykyisin sairaankuljetuksena korvaamien ambulanssikuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirtämisestä kokonaisuudessaan hyvinvointialueille on kannatettava. Hyvinvointialueille säädettäisiin samalla oikeus periä näistä palveluista asiakasmaksuja.

Suomen potilasasiavastaavat (jälj. ”yhdistys”) esittää huolensa potilaiden kasvavasta maksutaakasta, kun huomioidaan kokonaisuus viime aikoina toteutetuista uudistuksista, jotka heikentävät potilaiden taloudellista asemaa. Hyvinvointialueiden tulisi helpottaa maksujen huojentamista tai jätettävä maksut perimättä ihmisiltä, joiden perustoimeentulo on uhattu. Yhdistys pitää uhkana haavoittuvassa asemassa olevien potilaiden palvelun käyttämättä jättämisen kustannusten vuoksi.

Lausuntopalauteen perusteella tehty tarkennus sisäänkirjoitetun potilaan siirtokuljetuksen maksuttomuudesta on kannatettava muutos. Samoin kannatettava on maksukattoa koskeva 6 a §, jossa säädetään ensihoitopalvelusta perittävien asiakasmaksujen sekä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirtyvien ensihoitopalveluun sisältyvätkämbien ambulanssikuljetusten kerryttävän asiakasmaksujen maksukattoa. Potilaan oikeuksien toteutumisen näkökulmasta haasteena on edelleen potilaiden puutteelliset tiedot mitkä palvelut kerryttävät asiakasmaksujen maksukattoa sekä etenkin se, etteivät kaikki ole tietoisia potilaan velvollisuudesta seurata asiakasmaksujen maksukaton kertymistä.

Ensihoitopalveluun sisältyvätkämbien kuljetusten sääntelyn selkeyttäminen sekä erityistilanteiden täsmäntäminen (7 j §) on tarpeellista ja tätä uudistusta yhdistys pitää kannatettavana etenkin potilaiden yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta. Harmillista kuitenkin on, että ”yhdistelmäkuljetuksissa” Kelan korvaama taksikuljetus ja ambulanssikuljetus ilman potilaan sisään kirjausta, potilaan maksettavaksi tulisi sekä sairausvakuutuslain mukainen omavastuu taksikuljetuksesta sekä ensihoitopalvelun tai ensihoitopalveluun sisältyvätkämbien kuljetuksen asiakasmaksu.

7 h § uusi pykälä ensihoitopalvelun maksuista täsmennyksineen on tervetullut ja vastaa toimintaympäristön muutokseen. Nykypäivän ensihoito on olennainen osa terveydenhuollon päivistyspalvelua. Parhaimmillaan palvelu on kokonaisvaltaista ja muodostuu hoidon tarpeen arvioinnista, ensihoidosta, mahdollisesta kuljettamisesta jatkohoitoon tai ohjaamisesta muiden palveluiden piiriin. Potilas saattaa myös saada tarvitsemansa hoidon ensihoidon käynnillä, joka on verrattavissa potilaan itsenäiseen hoitoon hakeutumiseen. Kyseisen pykälän 2 momentissa säädetään tilanteista, joissa ensihoitopalvelun maksua ei peritä. Maksua ei perittäisi, jos potilaalla on hoitotahto, jossa hän kieltäytyy hoidon antamisesta eikä myöskään tilanteissa, joissa potilas on kieltäytynyt hoidon tarpeen arvioinnista. Jos hoidontarpeen arviointi on tehty, mutta potilas kieltäytyy hoidosta, maksu peritään. Tämä on linjassa nykyisen käytännön mukaan, kun potilas on hakeutunut itsenäisesti hoitoon. Momentin täsmennys tilanteissa, joissa ammattilainen arvioi

hoidon antamisen välttämättömäksi potilaan terveydentilan kannalta, vaikka potilas itse siitä kieltäytyisi tai hän ei esimerkiksi tajuttomuuden vuoksi hoidosta pysty kieltäytymään, on tarpeellinen. Täsmennykset ovat merkityksellisiä potilaan oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Hallituksen esitys on monilta osin kannatettava. Yhdistys kuitenkin kiinnittää erityistä huolta haavoittuvassa asemassa olevien potilaiden ja asiakkaiden sekä erityisten väestöryhmien mahdolliseen maksurasituksen kasvuun. Hyvinvointialueiden tulisi tehdä maksujen huojentaminen potilaille tosiasialliseksi vaihtoehdoksi sekä jättää tietyissä tilanteissa asiakasmaksut kokonaan perimättä. Pahimmillaan uhkakuvana on potilaiden palvelun käyttämättä jättäminen kohonneiden kustannusten ja maksuvaikeuksien vuoksi.

Naantalissa 20.5.2026

Hanna Sykkö
puheenjohtaja
Suomen potilasasiavastaavat ry.